

УДК 339.13.017 (477)

ДОСЛІДЖЕННЯ ФОТОРИНКУ В УКРАЇНІ

ОВЧАРЕК Володимир, ЖИЛЕНКО Ірина

Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

Наведені результати дослідження фотографічного ринку України з метою визначення його структури, а також стану і тенденцій розвитку. На основі аналізу зібраного фактичного матеріалу про учасників фоторинку надана класифікація видів їх діяльності, встановлене географічне розташування центрів розвитку фотосправи, визначені сучасні тренди вдосконалення фотопослуг. Запропонована класифікація напрямів і форм діяльності учасників фоторинку дає можливість організувати його ефективний моніторинг, а також впроваджувати в освітній процес і підприємницьку діяльність актуальну інформацію про потреби і можливості фоторинку в Україні.

Ключові слова: *фотографія, дизайн, фотодизайн, фотомистецтво, аналіз ринку.*

ВСТУП

Стрімкий розвиток сучасних інформаційних технологій, зокрема, цифрової фототехніки, суттєво розширює її можливості як інструменту фотодизайну і фотомистецтва. Завдяки доступності, простоті експлуатації та широким технічним можливостям фотокамери широко використовуються у побуті, на відпочинку, у професійній діяльності. Одночасно зростає зацікавленість як аматорів, так і досвідчених фотографів у підвищенні кваліфікації, пошуку сфер застосування своїх знань і вмінь, визначенні критеріїв досконалості фоторобіт, ознайомленні з напрямками розвитку фототехнологій тощо [1, 2]. Фоторинок в Україні знаходиться у стані формування. Відсутність повноцінної інфраструктури вітчизняного фоторинку (фотогалерей, фотоярмарків, популярних та аналітичних спеціалізованих видань як друкованих, так і електронних та ін.) викликає необхідність у проведенні досліджень, спрямованих на підвищення інформованості учасників фоторинку в Україні про його стан і тенденції розвитку.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Дослідження структури сучасного фоторинку в Україні, кількісного та якісного аналізу його учасників з точки зору напрямів і форм діяльності, розташування, взаємодії, застосування як традиційних, так і інноваційних технологій у фотодизайні сприяє вирішенню актуальної проблеми визначення стану і тенденцій розвитку сучасного фоторинку. Використання достовірних відомостей про вітчизняний фоторинок дозволить підвищувати ефективність підготовки студентів, сприятиме їх

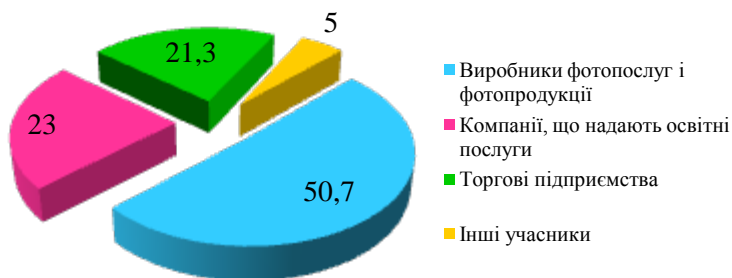
працевлаштуванню, цілеспрямованому та більш повному задоволенню потреб ринку як у наданні фотопослуг, так і у виробництві фотопродукції.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Інформація про український фоторинок отримувалась шляхом пошуку в мережі Інтернет відомостей за допомогою ключових слів з коренем «фото», а саме: «фото», «фотографія», «фотопослуга», «фотошокола» та ін. У результаті даного пошуку було виявлено 340 учасників фоторинку, якими надавалось 643 послуги. Аналіз отриманої інформації щодо послуг дозволив виділити 14 напрямів діяльності, що були об'єднані у 4 основні групи (рис. 1).

Центрами розвитку фотографії в Україні є 20 міст. Найбільша кількість учасників ринку (47%) і, відповідно, найбільша частка фотопослуг (50%) припадає на Київ. За кількістю учасників фоторинку друге місце посідає Харків (9%) і далі: Львів, Одеса, Полтава, Херсон (по 6-7%). На решту 14 міст припадає 19% учасників фоторинку.

Результати дослідження представлені нижче.

Рис. 1. Узагальнений розподіл учасників фоторинку України за напрямками діяльності (%)

Найбільшу частку ринку (50,7%) займають виробники фотопослуг і фотопродукції. До першої групи належать індивідуальні фахівці з фотозйомки, фотоагенції, фотостудії та фотовідеостудії [3, 4].

До виробників фотопродукції належать фотоательє, фотолабораторії, фотосалони, фотоцентри і сервісні центри. Вони здійснюють друк фотографій і проявлення плівки; фотографування на документи; оцифрування негативів і фотографій; реставрацію старих і пошкоджених фотографій; ретуш і кадрування фотографій; розфарбування чорно-білих фото; фотомонтаж; створення фотоколажів; виготовлення друкованої фотопродукції; фотодрук на різноманітних поверхнях і в об'ємах, а також ремонт фототехніки [5].

До компаній, що надають освітні послуги, належать вищі навчальні заклади, коледжі (училища), фотошколи (фотокурси). Найбільш розповсюдженим видом компаній з освітньої діяльності є фотошколи, які працюють в усіх регіонах України. Їх частка ринку складає 23%. У фотошколах вивчають історію фотографії, технічні характеристики фотоапаратів і фотообладнання, основи композиції, жанри фотографії, схеми освітлення, психологічні особливості взаємодії з моделями; отримують знання з технічних і творчих основ фотографічної майстерності, методів обробки фотографічних зображень, прийомів створення власних портфоліо; знайомляться з творами відомих фотографів. Деякі фотошколи вводять у практику проведення одночасних занять для дорослих і дітей. Завдяки цьому сім'ї об'єднує спільна справа – навчання фотодизайну та фотомистецтву. Фотошколи проводять виставки-конкурси фоторобіт учнів, організовують зустрічі з майстрами фотографічної справи, фотоплениери, фототури й інші заходи [6, 7, 8]. Третю позицію за кількістю представників на фоторинку України займають торгові підприємства (21,3%) – це продавці (представництва в Україні світових компаній-виробників фототоварів, дистриб'ютори, фотомагазини, склади, пункти видачі) та Інтернет-магазини фотопродукції. У даних учасників фоторинку можна придбати найрізноманітнішу продукцію, а саме: фототехніку, фотообладнання, фотоаксесуари, поліграфічну та сувенірну фотопродукцію [9]. До групи «Інші учасники» (5%) увійшли: музеї фотографії, фотооб'єднання, фотобанки та інформаційні фоторесурси [10, 11]. Провідними фотооб'єднаннями в Україні є Національна спілка фотохудожників України (НСФХУ) та Українська асоціація професійних фотографів (УАПФ). Щорічний Фестиваль фотоклубів України об'єднує численні українські фотоклуби, сприяє популяризації фотографії в Україні, обміну досвідом між членами фотоклубів. Фотогалереї сприяють розвитку підприємницької діяльності на вітчизняному фоторинку. З 2008 року у Києві існує єдина в Україні спеціалізована фотогалерея Brusie Collections, метою якої є представлення фотографій кращих митців сучасного світового фотомистецтва. Більшість робіт у Brusie Collections представлено для продажу. При Київській школі фотографії працює фотогалерея «Сова», призначена для демонстрації робіт фотографів і художників. Основною метою діяльності інформаційних фоторесурсів (фотосайтів, Інтернет-порталів, он-лайн видань, інформаційних агенцій, фотовидань) є надання всім бажаючим, які захоплюються і цікавляться світом фотодизайну та фотомистецтва, корисної практичної інформації, що стосується найважливіших аспектів і процесів сучасної української та світової фотографії, ознайомлення їх з новинками в області фототехніки, цікавими фотороботами вітчизняних і зарубіжних фотографів, національними та міжнародними фотопроєктами, фотоконкурсами, фестивалями, а також організація навчання основам фотомайстерності за допомогою Інтернет-джерел інформації.

Інформаційні фоторесурси – це майданчик для вільного творчого спілкування професійних фотографів, фотохудожників і фотолюбителів шляхом розміщення на фотосайтах своїх робіт і подальшого їх коментування, участі в різних он-лайн конкурсах та інших заходах. Вони є електронною базою (архівом) фотоданих і фотоінформації, цифровою фотострічкою високохудожніх і високоякісних зображень, які щодня ілюструють найважливіші події політичного, економічного, наукового, військового, спортивного, культурного і духовного життя України та світу і містять жанрові, етнографічні, пейзажні фотознімки, портрети політичних лідерів, бізнесменів, діячів культури та ін. [12]

Сучасними напрямками розвитку фотографії в Україні є [13, 14]:

1. Мобілографія/айфонографія – мобільна фотографія як сучасний вид сучасного мистецтва – різновид фотографічного мистецтва, при якому як інструмент використовуються електронні прилади із вбудованою цифровою фотокамерою. В мобілографії цінується, в основному, об'єкт зйомки і незвичність ракурсу.

2. Сканографія – це напрям сучасного фотомистецтва, в якому фоторобота отримується без жодної участі фотоапарата. Суть технології полягає у розміщенні предметів на панелі сканера, що дозволяє фотохудожнику надрукувати унікальні композиційні рішення практично без застосування графічних редакторів.

3. Стокова фотографія – сучасний підприємницький напрям у фотодіяльності, за допомогою якого фотозображення на різну тематику розміщується у фотобанку і, таким чином, набувають комерційну цінність. Стокові фотографії продаються на загальнодоступному стоковому ринку і використовуються покупцями (видавництвами, рекламними агенціями, декораторами, дизайнерами тощо) в якості ілюстрацій або реклами. Кошти від продажу фоторобіт отримують фотобанки і, у свою чергу, розраховуються з авторами. Дана технологія дозволяє всі процеси (направлення фотографій, їх продаж, розрахунки) здійснювати дистанційно.

ВИСНОВКИ

Визначена структура, стан і тенденції розвитку фоторинку в Україні. Аналіз отриманих даних свідчить, що вітчизняний фоторинок знаходиться на етапі розвитку. Фотопослуги і фотопродукція користуються популярністю серед населення, існує суттєвий попит на освітні послуги, впроваджуються як інноваційні креативні, так і підприємницькі підходи до фотодіяльності. Важливу роль у формуванні українського фоторинку відіграють професійні об'єднання та спеціалізовані інформаційні ресурси.

ЛІТЕРАТУРА

1. Овчарек В.Є. Особливості презентації фотографічних творів на мистецьких та торгово-промислових виставках / В.Є. Овчарек, В.О.

Мироненко // Теорія та практика дизайну. – 2016. – Вип. 10: Технічна естетика. – К.: НАУ. – С.111-121.

2. Колосніченко М.В. Вивчення та використання прийомів фотомерчендайзінгу у виставковій діяльності / М.В. Колосніченко, В.Є. Овчарек, М.В. Сичова // Легка промисловість. – Вип.1. – К.: 2013. – С. 27-28.

3. Фотограф Олександр Данчевський. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://danchevskyy.com/>

4. Фотостудія «XXL studio». Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://xxl-studio.ua/>

5. Цифровий фотоцентр «FUJIFILM». Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fujifilm.com.ua/>

6. «Київська школа фотографії». Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.photoschool.kiev.ua/>

7. Фотошкола «PhotoTraveller». Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://phototraveller.com.ua/>

8. Фотошкола «Back2School». Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bk2s.com/>

9. Компанія «ПРОФОТО». Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.prophoto.ua/html/>

10. Національна спілка фотохудожників України. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://photospilka.com/>

11. Фотосайт «photographers.ua». Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://photographers.ua/>

12. Інформаційна агенція новин «УНІАН». Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://photo.unian.net/ukr/about/>

13. Київський Арт Коледж. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kievartcollege.com/kursy/kurs_ajfonografiya/

14. Фотошкола "Emotion". Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://emotionphoto.me/courses/fotostoky/>

OVCHAREK V., ZHYLENKO I.

RESEARCH OF THE PHOTO MARKET IN UKRAINE

The paper presents the results of the research of a photographic market of Ukraine in order to determine its structure, state and trends of development. On the basis of the analysis of the collected actual material about participants of the photo market, a classification of types of their activities is given, a geographical location of development centers of photo art is established, modern trends of improvement of photographic services are determined. The proposed classification of directions and forms of activities of photo market's participants makes it possible to organize its effective monitoring, as well as to implement in the educational process and entrepreneurial activities actual information about the needs and possibilities of the photo market in Ukraine.

Key words: photography, design, photo design, photo art, market analysis.